

УКРАЇНА
ВИЩА РАДА ПРАВОСУДДЯ
ЧЛЕН ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ
АРТЕМЕНКО ІГОР АНАТОЛІЙОВИЧ
ВИСНОВОК

22 жовтня 2019 року

Київ

**за результатами попередньої перевірки повідомлення судді
Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області Тхір Олени
Анатоліївни про втручання в її діяльність як судді щодо здійснення
правосуддя**

до Вищої ради правосуддя 26 липня 2019 року (вхідний № 3832/0/6-19) надійшло повідомлення судді Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області Тхір Олени Анатоліївни про втручання в її діяльність як судді щодо здійснення правосуддя.

Відповідно до протоколу автоматизованого розподілу матеріалу між членами Вищої ради правосуддя від 26 липня 2019 року вказане повідомлення передано члену Вищої ради правосуддя Артеменку І.А. для проведення перевірки.

У повідомленні зазначено, що у провадженні Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області (головуюча суддя Тхір О.А.) знаходиться цивільна справа № _____ за позовом _____ до _____ про стягнення аліментів на утримання непрацездатного батька.

Підставою для звернення з повідомленням стали подані через канцелярію суду громадянином _____ ряд клопотань, в яких зазначено інформацію, яка не відповідає дійсності, зокрема «суддя Тхір О.А. здійснила кримінально каране діяння», «головуюча суддя Тхір О.А. довела своє упереджене ставлення до особи похилого віку», «головуюча суддя Тхір О.А. свідомо ігнорує зміст клопотань», та «докази отримані позивачем самостійно не були суддею прийняті до уваги при постановленні завідомо неправосудної ухвали», крім того висловлені вказівки як діяти судді при розгляді поданих клопотань, та як їх слід вирішувати.

Також суддя вказує на те, що у своєму клопотанні громадянин зазначає негативну, недостовірну інформацію про неї, виражає свою упередженість та наводить необґрунтовані, безпідставні звинувачення.

Суддя вважає, що такі дії у цивільній справі № _____ судовий розгляд якої не закінчено, є втручанням у здійснення правосуддя та впливом на суд, так як спрямовані на вчинення тиску на суддю з метою досягнення певного бажаного результату з розгляду зазначеної справи.

За результатом попередньої перевірки повідомлення судді Тхір О.А. не вбачається підстав для вжиття Вищою радою правосуддя заходів щодо забезпечення авторитету правосуддя та незалежності суддів з огляду на таке.

Статтею 131 Конституції України визначено, що Вища рада правосуддя вживає заходів щодо забезпечення незалежності суддів.

Згідно зі статтею 3 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» Вища рада правосуддя вживає заходів щодо забезпечення авторитету правосуддя та незалежності суддів.

Відповідно до статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод метою забезпечення незалежності судової влади є гарантування кожній особі основоположного права на розгляд справи справедливим судом тільки на законній підставі та без будь-якого стороннього впливу.

Незалежність судової влади є головною умовою забезпечення верховенства права, ефективного захисту прав і свобод людини та громадянина, юридичних осіб, інтересів суспільства й держави.

Згідно із частинами першою, другою статті 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання. Суддя здійснює правосуддя на основі Конституції і законів України, керуючись при цьому принципом верховенства права. Втручання у діяльність судді щодо здійснення правосуддя забороняється і має наслідком відповідальність, установлену законом.

Законом заборонено втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповага до суду чи суддів, збирання, зберігання використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб з метою впливу на безсторонність суду.

Суддя зобов'язаний звернутися з повідомленням про втручання в його діяльність як судді щодо здійснення правосуддя до Вищої ради правосуддя та до Генерального прокурора.

Оскільки відповідно до Конституції України та Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Вища рада правосуддя є органом, який вживає заходів щодо забезпечення незалежності суддів, у зв'язку із надходженням вказаного повідомлення необхідно зазначити таке.

Відповідно до пунктів 1, 2 Основних принципів незалежності судових органів, схвалених резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року, судові органи вирішують передані їм справи безсторонньо, на основі фактів та відповідно до закону, без будь-яких обмежень, неправомірного впливу, спонуки, тиску, погроз або втручання, прямого чи непрямого, з будь-якого боку і з будь-яких би то не було причин.

Згідно з пунктом 63 Висновку № 1 (2001) від 1 січня 2001 року

Консультативної ради європейських суддів для Комітету міністрів Ради Європи (далі – КРЄС) про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів свобода від необґрунтованого зовнішнього втручання є загально визнаним принципом (Основні принципи ООН, пункт 2; Рекомендація N Я (94) 12, Принцип I (2)(d)), у якому йдеться: «У законі повинні бути передбачені санкції щодо тих осіб, які прагнуть вплинути на суддів у будь-якій формі». Як загальний принцип свобода від необґрунтованого впливу й необхідність у крайніх випадках покарань за спробу такого впливу є невідворотними. Також у КРЄС немає підстав вважати, що це не передбачено відповідним чином у законодавстві держав-членів. З другого боку, виконання цих принципів на практиці вимагає ретельного підходу, контролю, а в деяких випадках і політичної стриманості».

Незалежність судової влади є головною умовою забезпечення верховенства права, ефективного захисту прав і свобод людини та громадянина, юридичних осіб, інтересів суспільства і держави. Незалежність і недоторканність суддів гарантується статтями 126 і 129 Конституції України, якими встановлено, що судді при здійсненні правосуддя незалежні й керуються верховенством права.

Частинами першою – третьою статті 6 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» встановлено, що, здійснюючи правосуддя, суди є незалежними від будь-якого незаконного впливу. Суди здійснюють правосуддя на основі Конституції і законів України та на засадах верховенства права. Звернення до суду громадян, організацій чи посадових осіб, які відповідно до закону не є учасниками судового процесу, щодо розгляду конкретних справ судом не розглядаються, якщо інше не передбачено законом. Втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповага до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб із метою дискредитації суду або впливу на безсторонність суду, заклики до невиконання судових рішень забороняються і мають наслідком відповідальність, установлену законом.

Пленум Верховного Суду України у пункті 11 постанови від 13 червня 2007 року № 8 «Про незалежність судової влади» вказав, що під втручанням у діяльність судових органів слід розуміти вплив на суддю у будь-якій формі (прохання, вимога, вказівка, погроза, підкуп, насильство, критика судді в засобах масової інформації до вирішення справи у зв'язку з її розглядом тощо) з боку будь-якої особи з метою схилити його до вчинення чи невчинення певних процесуальних дій або ухвалення певного судового рішення. При цьому не має значення, за допомогою яких засобів, на якій стадії процесу та у діяльність суду якої інстанції здійснюється втручання.

До повідомлення суддею додано клопотання з проханням забезпечити реалізацію принципу змагальності сторін на всіх стадіях судового процесу, неухильного додержання вимог статті 213 Цивільного процесуального кодексу України та заяву з проханням врахувати уточнення позивача, які, на думку судді Тхір О.А., мають ознаки втручання у діяльність судді щодо здійснення ним правосуддя, однак погодитися з такою оцінкою неможливо виходячи з такого.

Процесуальне законодавство зобов'язує учасників судового процесу добросовісно користуватися належними їм процесуальними правами і неухильно виконувати процесуальні обов'язки.

В свою чергу, суддя, який розглядає справу (головуючий в судовому засіданні), керує ходом судового засідання, забезпечує додержання послідовності та порядку вчинення процесуальних дій, здійснення учасниками судового процесу їхніх процесуальних прав і виконання ними обов'язків, спрямовує судовий розгляд на забезпечення повного, всебічного та об'єктивного з'ясування обставин у справі, усуваючи із судового розгляду все, що не має значення для вирішення справи. Головуючий у судовому засіданні вживає необхідних заходів щодо забезпечення в судовому засіданні належного порядку.

У разі невиконання учасниками судового процесу встановлених у суді правил або своїх процесуальних обов'язків, зловживання процесуальними правами або створення протиправних перешкод у здійсненні судочинства головуючий вживає до порушників заходів процесуального примусу, передбачених процесуальним законом.

При цьому зазначені дії учасників судового процесу не є втручанням у діяльність судді щодо здійснення правосуддя у розумінні законів України «Про судоустрій і статус суддів» та «Про Вищу раду правосуддя» і не потребують направлення суддями до Вищої ради правосуддя та Генеральному прокурору відповідних повідомлень про втручання.

Незалежність судової влади не є її привілеєм, а обов'язком, що виникає з права кожного на справедливий суд, як про це зазначено у Декларації щодо принципів незалежності судової влади, прийнятою Конференцією голів верховних судів країн Центральної та Східної Європи (о. Бріюні, Хорватія, 14 жовтня 2015 року).

На запит члена Вищої ради правосуддя Артеменка І.А. надійшов 21 серпня 2019 року лист Генеральної прокуратури України, в якому зазначено, що повідомлення судді Тхір О.А. направлено для організації розгляду до прокуратури Запорізької області.

3 вересня 2019 року прокуратура Запорізької області повідомила листом Вищу раду правосуддя, що 16 серпня 2019 року внесено відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № _____ та розпочато розслідування кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 376 Кримінального кодексу України.

Однак саме по собі внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань не є безумовною підставою для вжиття Вищою радою правосуддя заходів, передбачених статтею 73 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», а є підставою для надання оцінки вказаним у повідомленні судді подіям, у межах кримінального провадження в порядку, передбаченому Кримінального процесуального кодексу України.

Все вищенаведене дає підстави для обґрунтованого висновку про те, що повідомлення судді не містить відомостей, які б свідчили про втручання в

діяльність судді щодо здійснення правосуддя, а тому підстави для вжиття заходів, визначених статтею 73 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», відсутні.

З огляду на викладене, пропоную Вищій раді правосуддя прийняти рішення про відмову у вжитті заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області Тхір Олени Анатоліївни.

Член Вищої ради правосуддя

І.А. Артеменко